

Er ref/dnr: M2022/01829

Vårt dnr: 2022/0042

Miljödepartementet

Stockholm 14 december 2022

Yttrande över *Näringslivets klimatomställning*, Tillväxtanalys underlagsrapport till den klimatpolitiska handlingsplanen

Sammanfattning av specifika synpunkter

- Den kommande klimatpolitiska handlingsplanen kommer att få en avgörande betydelse för möjligheten att nå tillräckliga utsläppsminskningar innan år 2030.
- Naturskyddsföreningen invänder starkt mot förslag 31 att ge Miljömålsberedningen i uppdrag att se över och justera de nationella klimatmålen. Det ligger utanför Tillväxtverkets regeringsuppdrag att föreslå en justering av de svenska klimatmålen, då uppdraget var att göra en hinderanalys och lämna förslag på åtgärder för att uppnå de nationella och globala klimatmålen som redan är beslutade. Föreningen invänder därutöver emot att förslaget inte utesluter en ambitionsminskning av målen. Detta i en tid av akut klimatkris där målen enbart borde kunna, och skulle behöva, bli ambitiösare. Enbart en skärpning av målen skulle motivera en revidering. En förändring till eventuell sänkning gynnar inte heller näringslivets klimatomställning eller konkurrenskraft. Detta djupt oroande förslag bör inte genomföras då det skulle skapa osäkerhet kring klimatpolitikens riktning, inverka negativt på företags investeringsvilja i omställningen, samt reducera lönsamheten i gjorda investeringar. Naturskyddsföreningen understryker att de svenska och europeiska klimatmålen redan är tillräckligt sammankopplade och att Sverige är internationellt förpliktigt att agera föregångsland.
- Naturskyddsföreningen anser att det är djupt bekymmersamt att Tillväxtanalys rapport framhåller att den nationella politiken för näringslivets klimatomställning i större grad ska fokusera på den internationella konkurrenskraften och i mindre grad fokusera på styrmedel och åtgärder som minskar de nationella utsläppen. Det svarar inte heller till tyngdpunkten i uppdraget. De centrala delarna av regeringsuppdraget syftar till att uppnå tillräckliga utsläppsminskningar för att uppnå de beslutade klimatmålen och att näringslivet ställer om till nettonollutsläpp. Detta kan inte åsidosättas eller ifrågasättas utifrån *eventuella* risker för den internationella konkurrenskraften om Sverige går före, i EU eller globalt. Tvärtom är

- ledarskap i omställningen och en ambitiös klimatpolitik en förutsättning för att näringslivet ska ligga i framkant internationellt.
- Huvuduppdraget var att identifiera hinder och åtgärder för hur näringslivet kan minska utsläppen i linje med klimatmålen. Med det i åtanke, invänder Naturskyddsföreningen emot att rapportens analytiska tyngdpunkt återkommande fokuserar på effektivitet i bemärkelsen ekonomisk effektivitet snarare än, eller delvis överordnat effektiviteten i måluppfyllelsen att nå klimatmålen. Detta särskilt med tanke på regeringsuppdragets utformning och krav på analysparametrar om klimateffekter direkt och indirekt, på kort och lång sikt. Naturskyddsföreningen betonar att effektiv klimatpolitik måste ha som huvudsyfte att minska utsläppen av växthusgaser i tillräcklig takt för att nå klimatmålen. Därav kan inte en åtgärd motiveras som kostnadseffektiv om den minskar chanserna att nå klimatmålen. Därför kan det inte motiveras att utesluta vissa sektorer från de existerande svenska klimatmålen, exempelvis sektorerna under ETS och transportsektorns etappmål, som Tillväxtanalys föreslår i bakgrunden till förslag 31.
 - Naturskyddsföreningen välkomnar förslag 1 om ett tvådelat ersättningssystem vid etablering av ny kraft, då det har potential att öka den lokala acceptansen och förankringen för energiomställningen samt bidra till en mer rättvis fördelning av intäkter.
 - Naturskyddsföreningen välkomnar även, och vill understryka vikten av att snarast genomföra, förslag 7 om att öka skyddet av produktiv skogsmark med höga naturvärden. Det är en snabb och effektiv åtgärd, både vad gäller utsläppsminskningar och kostnadseffektiv måluppfyllelse. Denna åtgärd gynnar såväl klimatet som bevarandet av biologisk mångfald, välmående ekosystem och skogens resiliens, på kort och lång sikt.
 - Därtill välkomnar Naturskyddsföreningen utredningen av ett styrmedelspaket för ett hållbart jordbruk i förslag nummer 11. Utredningsdirektivet måste tydliggöra att styrmedelsförslagen ska stärka både klimatarbetet, miljöprestandan och odlingslandskapets biologiska mångfald utan att ducka för eventuella målkonflikter.
 - Gällande förslag 28 om att slopad fri tilldelning av utsläppsrätter från ETS i CBAM-sektorer och utfasning av fri tilldelning senast 2035, samt förslag 29 om justering av tilldelningsreglerna för fri tilldelning i ETS, påtalar Naturskyddsföreningen betydelsen för klimatet av att helt slopa den fria tilldelningen av utsläppsrätter snarast och långt innan 2030. Markanta utsläppsminskningar de närmsta åren är avgörande, enligt IPCC¹. Fri tilldelning utgör en klimatskadlig subvention, snedvrider

¹ IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Masson-Delmotte, V., P. et.al. (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, [Länk](#); IPCC, 2022: Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [H.-O. Pörtner, et.al. (eds.)]. Cambridge University Press. Cambridge University

konkurrensen, försämrar ETS effektivitet enligt Kommissionen, samt försvårar måluppfyllelse av EU:s, därmed också Sveriges, klimatmål². Tilldelningen bryter mot principen att förorenaren ska betala. Nollutsläppsanläggningar ska inte finansieras genom försäljning av fritt tilldelade utsläppsrätter.

- Avseende förslag 35–40 om finansiering av klimatomställningen, välkomnar Naturskyddsföreningen förslagen och betonar att det finns flera faktorer som bör beaktas i utformningen av förslagets genomförande, exempelvis är det problematiskt att förlita sig på taxonomins klassificeringar. Dessutom krävs åtgärder för att begränsa investeringar i verksamheter som motverkar klimatmålen.
- Angående kapitel 4.6 om tillståndsprocesser, instämmer Naturskyddsföreningen i Miljöprövningsutredningens uppfattning att miljöbalken bör behållas intakt med befintlig prövningskedja och insatsordning. Därmed finns inte behov av genomgripande förändringar eller något helt nytt system med en förenklad och förkortad process för miljö tillstånd.

Synpunkter på rapporten som helhet

Naturskyddsföreningen delar rapportens slutsats om att takten i klimatomställningen, inklusive i näringslivet, snarast behöver öka markant. Det krävs fler och utökade åtgärder om de svenska och globala klimatmålen ska uppnås, i enlighet med Sveriges klimatlag³. IPCC:s senaste rapporter⁴ i den sjätte utvärderingscykeln har ytterligare understrukt hur alarmerande läget är och hur starkt behovet är av storskalig samhällsomställning med kraftiga och snabba utsläppsminskningar för att hålla ökningen av den globala medeltemperaturen till max 1,5 grader och väl under 2 grader. IPCC:s forskningssammanställning visar att åtgärderna vi genomför de kommande

Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA, 3056 pp., [Länk](#) ; IPCC, 2022: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [P.R. Shukla, et.al. (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA. [Länk](#).

² Tillväxtanalys (2022) *Näringslivets klimatomställning*, Bilaga 2. Sammanställning av förslag och rekommendationer, s. 82–84.

EU-kommissionen (2021). Accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a carbon border adjustment mechanism. Commissions Staff Working document SWD (2021) 643 Final, Part 1/2.

³ Klimatlag (2017:720). [Länk](#).

⁴ IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Masson-Delmotte, V., P. et.al. (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, [Länk](#) ; IPCC, 2022: Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [H.-O. Pörtner, et.al. (eds.)]. Cambridge University Press. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA, 3056 pp., [Länk](#) ; IPCC, 2022: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [P.R. Shukla, et.al. (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA. [Länk](#).

åtta åren innan 2030 är avgörande för att kunna hålla oss till max 1,5-graders uppvärmning. Parisavtalets (artikel 2.2)⁵: principen om gemensamt men olika ansvar utifrån respektive lands förutsättningar, samt principen om rättvisa eller jämlikhet (eng. equity) anger att länder med stora resurser och goda förutsättningar för omställning har ett ansvar att gå före. Sverige ett av de länder som ska gå före och minska sina utsläpp snabbare, varför de svenska klimatmålen, och EU:s klimatmål, också är och bör vara ännu skarpare än världsgenomsnittet⁶. Den kommande klimatpolitiska handlingsplanen är avgörande, eftersom det är den sista klimatpolitiska handlingsplan som har möjlighet att leda till tillräckliga utsläppsminskningar för de svenska klimatmålen innan år 2030⁷.

Denna brådska gäller även näringslivets klimatomställning. Inom flertalet av de sektorer som behandlas i Tillväxtanalys rapport, är en majoritet av de åtgärder som behöver vidtas redan idag kända och genomförbara, framhåller IPCC i sin tredje delrapport 2022⁸ om utsläppsminskande åtgärder. Det som behövs för ökat genomförande är bland annat att hållbara metoder och tekniker skalas upp, ett effektiviserat och cirkulärt användande av knappa resurser, samt strategiskt samarbete mellan olika aktörer. Centralt för detta är även att främja synergier mellan klimat, ekosystem och biologisk mångfald, samt social och ekonomisk hållbarhet inom planetens gränser. Det krävs därför att politik och näringsliv går från ord till handling och avsätter tillräckliga resurser för genomförande.

Det huvudsakliga syftet med klimatomställningen av samhället är just att minimera klimatförändringarnas konsekvenser, för att skydda de ekosystem som människan och andra arter är beroende av för vår överlevnad. Omställningen måste leda till ett hållbart samhälle som säkerställer möjlighet till fortsatt välmående och undviker de värsta effekterna av klimatförändringarna. Att Tillväxtanalys rapport, med hänvisning till utveckling av EU:s klimatpolitik, framhåller att den nationella politiken för näringslivets klimatomställning i större grad ska fokusera på den internationella konkurrenskraften och i mindre grad fokusera på styrmedel och åtgärder som minskar de nationella utsläppen, framstår för Naturskyddsföreningen därmed som djupt bekymmersamt. Det svarar inte heller till tyngdpunkten i uppdraget. De centrala delarna av regeringsuppdraget syftar till att uppnå tillräckliga utsläppsminskningar för

⁵ UNFCCC, 2015: Parisavtalet. [Länk](#).

⁶ Naturskyddsföreningen. 2020: Klimat, energi och transporter. Policy. [Länk](#).

Naturskyddsföreningen/Frström, A., 2021: Reformera och komplettera EU:s utsläppshandel. Positions-PM. [Länk](#).

AirClim & Trio, W., 2022: Policy implications of Europe's dwindling carbon budget. [Länk](#).

Climate Action Network Europe & Trio, W., 2022: The EU too must revisit its 2030 climate pledge.

[Länk](#).

⁷ Klimatpolitiska rådet, Klimatlagen kräver att regeringen ändrar politik. *Dagens Nyheter*. 2022-12-09. [Länk](#).

⁸ IPCC, 2022: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [P.R. Shukla, et.al. (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA. [Länk](#).

att uppnå de beslutade klimatmålen och att näringslivet ställer om till nettonollutsläpp. Detta kan inte åsidosättas eller ifrågasättas utifrån *eventuella* risker för den internationella konkurrenskraften om Sverige går före, i EU eller globalt. Tvärtom är ledarskap i omställningen och en ambitiös klimatpolitik en förutsättning för att ligga i framkant internationellt.

Huvuduppdraget var att identifiera hinder och åtgärder för hur näringslivet kan minska utsläppen i linje med klimatmålen. Med det i åtanke, invänder Naturskyddsföreningen emot att rapportens analytiska tyngdpunkt återkommande fokuserar på effektivitet i bemärkelsen ekonomisk effektivitet snarare än, eller delvis överordnat effektiviteten i måluppfyllelsen. Detta särskilt med tanke på regeringsuppdragets utformning och krav på analysparametrar om klimateffekter direkt och indirekt, på kort och lång sikt. Naturskyddsföreningen betonar att effektiv klimatpolitik måste ha som huvudsyfte att minska utsläppen av växthusgaser i tillräcklig takt för att nå klimatmålen. Därav kan inte en åtgärd motiveras som kostnadseffektiv om den minskar chanserna att nå klimatmålen. Därför kan det inte motiveras att utesluta vissa sektorer från de existerande svenska klimatmålen, exempelvis sektorerna under ETS och transportsektorns etappmål, som Tillväxtanalys föreslår.

Effektiv klimatpolitik innefattar även att minimera målkonflikter och stärka alla hållbarhetsaspekter, inklusive att internalisera och synliggöra miljömässiga och sociala externaliteter. Effektiviseringsåtgärder inom till exempel energi och industri samt transporter är ofta både mycket kostnadseffektiva och bidrar till enkla, snabba och stora utsläppsminskningar, ofta även med en mängd andra miljö- och samhällsnyttor. Utökat skydd av existerande skog är ett annat exempel på en sådan åtgärd. Att inte vidta tillräckliga åtgärder nu, leder till större kostnader längre fram, för allvarigare effekter av ännu större klimatförändringar, omställning och anpassning⁹.

Åtgärder som kan ge snabba utsläppsminskningar i närtid och gynna flera hållbarhets syften i synergi måste prioriteras. Åtgärderna behöver också ha ett fokus på en rättvis omställning där förorenaren betalar och de kostnader och

⁹ IPCC, 2022: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [P.R. Shukla, et al. (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA. Länk;
Limb, L. (2022). The economic benefits of climate action will outweigh the costs, IPCC report finds. *Euronews Green*. [Länk](#);

Köberle, A.C., Vandyck, T., Guivarch, C. et al. (2021). The cost of mitigation revisited. *Nature Climate Change* 11, 1035–1045. [Länk](#);

IMF/Carton, B., Natal, J-M. (2022) *Further Delaying Climate Policies Will Hurt Economic Growth*. [Länk](#).

Limb, L. (2022). The economic benefits of climate action will outweigh the costs, IPCC report finds. *Euronews Green*. [Länk](#);

Köberle, A.C., Vandyck, T., Guivarch, C. et al. (2021). The cost of mitigation revisited. *Nature Climate Change* 11, 1035–1045. [Länk](#);

IMF/Carton, B., Natal, J-M. (2022) *Further Delaying Climate Policies Will Hurt Economic Growth*. [Länk](#).

fördelar som omställningen medför fördelas på ett likvärdigt sätt, samt uppnå ett brett deltagande i omställningen.

Naturskyddsföreningen menar, precis som lyfts i rapporten, att omställningen medför både utmaningar och betydande möjligheter för näringslivet inom de analyserade sektorerna. Det är glädjande att innovationstakten och andelen tekniskifften ökar. Företag som går före och arbetar för att ligga i framkant inom sin sektor såväl nationellt som europeiskt och internationellt har goda chanser till ett gynnsamt läge för att vinna marknadsandelar och attrahera kompetens. De senaste årens utveckling har visat på just detta. Aktiv nationell och EU-gemensam politisk styrning mot ambitiösa klimat- och miljömål med tydliga delmål, som värnar långsiktighet och stabilitet, attraherar investerare och gynnar det svenska näringslivet. Samtidigt tas steg mot att minska utsläppen, dock i en takt som behöver öka avsevärt kommande år.

Specifika synpunkter på utvalda delar och förslag i rapporten

Naturskyddsföreningen har valt att kommentera utvalda förslag eller delar av rapporten som föreningen bedömer av stor vikt för klimatomställningen eller ser betydande risker med utformandet av förslagen i dess nuvarande form.

Kapitel 1.3.1: Koldioxidprissättning är motorn i klimatpolitiken

Eftersom Tillväxtanalys argumenterar för att koldioxidprissättning är motorn i klimatomställning vill Naturskyddsföreningen lyfta rapportens skrivning "det kan finnas motiv att komplettera koldioxidprissättning med andra styrmedel".¹⁰ Föreningen menar att ett tillräckligt högt pris på koldioxid är ett centralt styrmedel för att minska koldioxidutsläppen, dock är det ingen universallösning. Det behöver kompletteras med andra absoluta åtgärder på olika styrningsnivåer, eftersom en prisåtgärds styrande effekt blir mindre på sikt när utsläppen, i enlighet med styrmedlets syfte, minskar markant. För att koldioxidprissättning ska ha full effekt är det också viktigt att undantag och nedsättningar fasas ut.¹¹ EU-gemensamma åtgärder utgör en lägstanivå och är i de flesta fall inte ett hinder för kompletterande nationella åtgärder där de krävs för att uppnå de nationella klimatmålen.

Förslag nr 1: Utred ett tvådelat ersättningssystem vid etablering av ny kraft

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget då det har potential att öka den lokala acceptansen och förankringen för energiomställningen samt bidra till en mer rättvis fördelning av intäkter. Vindkraftens fortsatta utbyggnad är avgörande för att industrin och transportsektorerna ska elektrifieras fullt ut, samtidigt som Sverige fortsätter vara en nettoexportör av el. En betydande

¹⁰ Tillväxtanalys (2022). *Näringslivets klimatomställning. PM2022:10. Underlagsrapport inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen, s.15–17.*

¹¹ Naturskyddsföreningen (2022). *En grön skattereform. Länk.*
Tillväxtanalys (2022). *Näringslivets klimatomställning. PM2022:10. Underlagsrapport inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen, s.15–17.*

utmaning för det är idag, precis som rapporten identifierar, det lokala motståndet mot vindkraftsetableringar.

Ett ersättningssystem som både skulle gynna kommunen och bygden har potential att öka acceptansen. Naturskyddsföreningen har sedan tidigare föreslagit en utredning om ett kommunalt eller regionalt stöd¹² och välkomnar därför förslaget.

Övriga utmaningar för vindkraftsetableringar är Försvarmaktens stoppområden, som tar upp så mycket som 45 procent av Sveriges yta, samt regeringens plan i Tidöavtalet¹³, att stoppa den tidigare aviserade subventioneringen av den havsbaserade vindkraftens elnätsanslutningar.

Förslag nr 2: Utred styrmedel som underlättar användning av spillvärme

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget om att utreda styrmedel för att underlätta spillvärmeupptaget i fjärrvärmenäten. Spillvärme är än så länge en nästan outnyttjad resurs i det svenska energisystemet, men med en betydande potential att ersätta avfall eller biobränsle. Precis som rapporten visar kommer trycket på biobränslen öka kraftigt när det ska användas inom olika sektorer, vilket gör att en prioritering behöver ske. Fjärrvärmesektorn är en av sektorerna där alternativ finns tillgängliga, men för att de ska introduceras fullt ut krävs stöd och styrmedel.

Naturskyddsföreningen har i sin rapport *Fossilfritt, förnybart, flexibelt – Framtidens hållbara energisystem* visat hur spillvärme skulle kunna leverera 13 TWh till fjärrvärmesystemet¹⁴.

Förslag nr 3: Utöka nätverken för energileverantörer

Genom ökad efterfrågeflexibilitet kan elsystemets effektivitet öka, samtidigt som den förnybara elproduktionen används när den gör mest nytta. Det kan också verka kostnadsutjämnande, vilket blir mer och mer relevant med högre och mer varierande elpriser. Idag finns många hinder för efterfrågeflexibilitet, både vad gäller prismodeller och information. Naturskyddsföreningen är därför försiktigt positiva till utredningens förslag om att utöka nätverken för energileverantörer.

Som utredningen beskriver bedöms förslaget ha begränsad potential på energisystemet i stort, men skulle kunna göra stor nytta för de deltagande företagen som i sin tur skulle kunna hitta modeller och lösningar som går att tillämpa även i andra sektorer.

Förslag nr 4: Utred villkoren och möjligheterna för kraftvärmeanläggningar att utnyttja full kapacitet året om

¹² Naturskyddsföreningen (2021) *Vindkraft – En viktig del i framtidens energisystem*. [Länk](#).

¹³ Tidöavtalet (2022). [Länk](#).

¹⁴ Naturskyddsföreningen (2019) *Fossilfritt, förnybart, flexibelt – Framtidens hållbara energisystem*. [Länk](#).

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget om att utreda möjligheterna för kraftvärmeanläggningar att öka sin elproduktion under vintern, inte minst genom värmelager. Sådana värmelager skulle också, som rapporten föreslår i tidigare delar, ha potential att öka möjligheterna för fjärrvärmebolagen att investera i solvärme.

Naturskyddsföreningen har i sin rapport *Fossilfritt, förnybart, flexibelt – Framtidens hållbara energisystem* visat hur solvärme skulle kunna leverera 8 TWh till fjärrvärmenätet¹⁵.

Förslag nr 5: Utred omvända auktioner för ökad kolsänka

Naturskyddsföreningen välkomnar en utredning av frågan. Förslaget bedöms kunna innebära såväl risker som möjligheter, vilka är nödvändiga att hantera vid utformandet av utredningsdirektivet. En grundläggande förutsättning för en god utformning är att de tillåtna åtgärderna inom auktionen samtidigt måste gynna såväl ökad kolsänka som stärkt biologisk mångfald, ekosystem och skoglig resiliens, samt inte inverka negativt på andra miljöaspekter. Den ena miljö- och klimatnyttan kan inte bedömas hållbar om den sker på bekostnad av en annan. Därför motsätter sig Naturskyddsföreningen intensifierande metoder i syfte att öka volymtillväxten på kort sikt, som ofta lyfts som en möjlighet i detta sammanhang. Detta skulle inte innebära en långsiktigt hållbar förstärkning av kollagret då den riskerar skada såväl den biologiska mångfalden som resiliensen i området, vilket på sikt kan leda till minskat kollager till följd av klimatrelaterade störningar.

Däremot bedömer Naturskyddsföreningen att förslaget, utformat på rätt sätt, kan bidra till att stärka de ekonomiska incitamenten för ökad kolsänka och samtidigt stärka skogens andra värden. Det handlar till exempel om att avsätta skog som kolsänka, liksom att öka omloppstiden i skogsbruket. I kombination med ett naturnära skogsbruk skulle stora förbättringar för ökad kolsänka kunna uppnås, tillsammans med en stärkt biologisk mångfald.

Naturskyddsföreningen vill även framhålla att fossila utsläppsminskningar vid utsläppskällan och inom andra sektorer inte kan ersättas av kolsänkor eller övriga negativa utsläppsåtgärder, vilket även Naturvårdsverket konstaterat¹⁶. De utgör dock ett viktigt komplement till utsläppsminskningar från fossila bränslen.

Förslag nr 6: Förläng stödet till Skogsstyrelsens återvätningsavtal

Naturskyddsföreningen stödjer förslaget att Skogsstyrelsen ska få möjlighet att fortsätta det arbete som inletts med återvätningsavtalen. Det tar tid att bygga upp välfungerande arbetssätt och processer samt att skapa förtroende och få upp intresset hos markägare. I detta skede vore det därför missriktat både för omställningen och för det kostnadseffektiva nyttjandet av skattemedel om

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Naturvårdsverket/Gong, P., Knutsson, A., Elofsson, K. (2022). *Styrmedel för att öka kolsänkor i skogssektorn*. [Länk](#).

stödet inte förlängdes. Finansiella medel till detta arbete bör garanteras separat utöver övriga satsningar på återvätning av våtmarker, för att garantera att arbete genomförs i både skogs- och odlingslandskapet.

Förslag nr 7: Öka skyddet av produktiv skogsmark med höga naturvärden

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget och vill understryka vikten av att öka skogsskyddet, vilket är en snabb och effektiv åtgärd som gynnar såväl klimatet som bevarandet av biologisk mångfald, välmående ekosystem och skogens resiliens. För att klara klimat- och miljömålen, samt internationella åtaganden om biologisk mångfald är det mer kostnadseffektivt att bevara befintliga skogar med höga naturvärden än att tillåta avverkning och sen behöva återskapa värdefulla områden¹⁷. Åtgärden innebär även att synergieffekter kan uppnås genom att kolsänkan ökas och ytterligare utsläpp till följd av avverkningar undviks.

Skyddet behöver prioriteras i skogar med höga naturvärden eftersom många naturvärden inte kan återskapas under överskådlig tid¹⁸. Graden av angelägenhet för ett ökat skogsskydd stärks av att kvarvarande oskyddade naturskogor kan komma att vara borta om 50 år med dagens takt i skogsbruket¹⁹.

Förslag nr 8: Fasa ut nedsättningen av dieselskatten och utred ett jordbruksavdrag

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget om en utfasning av dieselskattenedsättningen (DSN). I en tid av akut klimatkris ska en subvention av lantbrukets ekonomi inte vara kopplat till förbrukning av en fossil resurs. Naturskyddsföreningen välkomnar även förslaget om ett jordbruksavdrag som kompensationsåtgärd för utfasning av DSN. Utfasningen bör genomföras fullt ut så snart jordbruksavdraget är på plats. Jordbruksavdraget behöver även utformas så att det har miljöstyrande effekt. Pågående klimat- och naturkris kräver att styrmedel som syftar till att stärka lantbrukets ekonomi premierar företag som ligger i framkant inom hållbarhetsarbetet.

Förslag nr 9: Utred investeringsstödet Kväveklivet

Naturskyddsföreningen välkomnar en utredning om ett nytt investeringsstöd i likhet med det som föreslås. Utredningen bör beakta principer för ekologisk odling.

Förslag nr 10: Förstärk och fortsätt arbetet för minskat matsvinn

Naturskyddsföreningen ser positivt på förslaget och framhåller dess potential att på ett resurseffektivt sätt bidra till minskade utsläpp från jordbrukssektorn och i hela livsmedelskedjan i både produktions- och konsumtionsled.

¹⁷ Naturvårdsverket (2017). *Nationell strategi för formellt skydd av skog*. [Länk](#).

¹⁸ Skogsstyrelsen (2022). *Levande skogar. Fördjupad utvärdering 2023*. [Länk](#).

¹⁹ Lunds universitet och forskning.se (2022). *Svenska gamla skogar försvinner – kan vara minne blott om 50 år*. [Länk](#).

Förslag nr 11: Utred styrmedelspaket för långsiktigt hållbart jordbruk

Naturskyddsföreningen välkomnar en utredning som tar ett helhetsgrepp om lantbrukets miljö- och klimatpåverkan. En sådan utredning behöver också beakta lantbrukets roll som förvaltare av landskap, ekosystemtjänster och kollektiva nyttigheter. Naturskyddsföreningen avser bidra med detaljerade kommentarer i en sådan process. Utredningsdirektivet måste tydliggöra att styrmedelsförslagen ska stärka både klimatarbetet, miljöprestandan och odlingslandskapets biologiska mångfald utan att ducka för eventuella målkonflikter däremellan. Exempelvis så bör inte klimateffektivitet genom enkom produktivitetshöjande åtgärder främjas på bekostnad av biologisk mångfald eller andra miljöaspekter. En användbar utredning behöver också vara ytterst tydlig kring, och hantera, eventuella målkonflikter mellan miljöåtgärder och lantbrukets lönsamhet på kort sikt. Då Sveriges strategiska plan inom CAP nu är godkänd, finns inget behov av att invänta den längre. Utredningen bör därmed inledas snarast.

Följande förslag är exempel på styrmedel som Naturskyddsföreningen anser behöver beaktas i en sådan utredning; nytt stöd för vallodling, styrmedelspaket som gynnar bete och gräsbasead djurhållning, stöd för återvätning av organogena jordar, samt skatt på mineralgödsel. Naturskyddsföreningen ser behov av skarpare styrmedel för att minska klimatpåverkan från svenskarnas konsumtion av kött- och mejeriprodukter. En skatt kan potentiellt vara del av ett framtida styrmedelspaket. I utformningen av skatten behöver särskilt risken att naturbetesmarker drabbas negativt hanteras²⁰.

Förslag nr 12: Utred målsättningarna om cirkulär ekonomi

Förslag nr 13: Utred investeringsstöd för energieffektivisering i befintliga byggnader

Naturskyddsföreningen vill lyfta potentialen i förslag 12 och 13 med att kunna bidra till ökad resurseffektivisering och som kostnadseffektiva åtgärder i klimatomställningen och för miljön. Det är viktigt att utredningarna utformas för att i största möjliga mån gynna klimat och miljö, och att detta är det huvudsakliga syftet för utredningarna.

Naturskyddsföreningen välkomnar förslag nummer 13. Energieffektivisering är avgörande för energi- och klimatomställningen och har en stor potential att bidra med kostnadseffektiva lösningar. Idag finns ett betydande energieffektiviseringsgap som innebär att inte ens lönsamma investeringar genomförs. Ett direkt investeringsstöd för energieffektivisering i befintliga byggnader skulle kunna leda till minskad energianvändning samt kostnadsminskningar. Ökad energieffektivisering är också ett sätt för såväl företag som boende att minska sårbarheten vid eventuella el- och värmepristopp i framtiden.

Förslag nr 15: Slopa elskattenedsättning för datahallar

²⁰ Naturskyddsföreningen (2022). *En grön skattereform*. [Länk](#).

Naturskyddsföreningen menar att det är bra att denna skattenedsättning har slopats i budgetpropositionen för 2023 och att detta beslut bör ligga fast. Nedsättningen har inneburit en klimatskadlig subvention, som både minskar statens skatteintäkter och motverkar energieffektivisering hos berörda företag. Den slopade skattenedsättningen ger datorhallar incitament att energieffektivisera och har potential att frigöra el som kan användas till att minska klimatpåverkan i andra sektorer²¹.

Förslag nr 16: Utred CCU-teknikens roll i energisystemets omställning med avseende på klimatnytta, försörjningstrygghet och konkurrenskraft

Naturskyddsföreningen är positiva till en utredning, men betonar vikten av att CCU-tekniken inte kan ersätta att förebygga utsläpp och inte får ske på bekostnad av andra utsläppsminskningar.

Förslag nr 18: Utred nationell kvotplikt

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget och anser att det vore gynnsamt för omställningen att utreda inte minst kvotplikt för återvunnen råvara i plastprodukter. Förslaget innebär också att utreda möjligheten till kvotplikt för biobaserad råvara. Även om det är bättre att använda biobaserade material än fossila råvaror vill Naturskyddsföreningen poängtera att det i första hand behövs strategier för att minska inflödet av primära råvaror i ekonomin. De material som produceras, även biobaserad plast, bör i möjligaste mån kunna återbrukas och materialåtervinnas.

Förslag nr 22: Utvärdera klimatpremien för arbetsmaskiner

Naturskyddsföreningen välkomnar en utvärdering av klimatpremiens effekter. Detta särskilt i ljuset av de begränsningar av klimatpremien som infördes i och med budgetpropositionen för 2023. Om premien bidragit positivt till klimatomställningen bör den återinföras, med kompletterande avgifter på maskiner med ovanligt höga utsläpp med en budgetneutral effekt förslagsvis över treårsperioder.

Förslag nr 24: Utred grön skatteväxling inom fisket

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget och vill framhålla att det är betydande för fiskerisektorns omställning att denna utredning kommer till stånd snarast.

Förslag nr 26: Säkerställ långsiktiga mål för EU ETS efter 2030

Naturskyddsföreningen instämmer i förslaget att Sverige ska verka för att EU-kommissionen i samband med förslagen för nya klimatmål till 2040, under 2024, också ska föreslå mål för EU ETS fram till 2050, mållåret då unionen som helhet enligt dagens EU-mål senast ska ha uppnått nettonollutsläpp.

²¹ Naturskyddsföreningen (2022) *Vad betyder regeringens budget för miljön*. [Länk](#).

Naturskyddsföreningen anser dock att detta mål behöver, och kan, uppnås långt tidigare, till 2035–2040²² och anser med detta inte nödvändigtvis att EU ETS ska utökas till att innefatta alla ESR-sektorer. En införlivning av exempelvis hela klimatpåverkan från flyget och sjöfarten bör dock ske snarast. Det är viktigt att i närtid lägga fram målen för de sista åren av utsläppshandelssystemet för att snabbt minska behovet av utsläppsrätter och ge tydliga besked till investerare och företag om när och i vilken (höga) takt utsläppsmängden inom handelssystemet ska minska, samt säkerställa den långsiktiga måluppfyllelsen med delmål. Dessa mål bör vara utformade baserade på den senaste forskningen, på ett sådant sätt att de kan skärpas i framtiden, samt utgå från en rättvis koldioxidbudget utifrån 1,5-gradersmålet.

Förslag nr 27: Inrätta ett europeiskt samarbete om Carbon Contracts for Difference (CCfD)

Se Naturskyddsföreningens utlåtande om detta under förslag nr 38.

Förslag nr 28: Säkerställ inkludering av slopad fri tilldelning av utsläppsrätter i CBAM och fasa ut fri tilldelning senast 2035

Naturskyddsföreningen delar förslagets ingång, men anser att år 2035 är alldeles för sent, då utsläppsminskningarna kommande få år och fram till 2030 är avgörande för chanserna att hålla ökningen av den globala medeltemperaturen till max 1,5 grader (enligt IPCC²³). Naturskyddsföreningen betonar vikten av att helt slopa den fria tilldelningen av utsläppsrätter till de sektorer som kommer täckas av CBAM, gränsjusteringsmekanism för koldioxid, omedelbart vid dess ikraftträdelse. Både den fria tilldelningen och CBAM är inrättade för att skydda sektorerna från eventuell risk för eventuellt koldioxidläckage till tredje land. Därmed är det inte försvarbart att två, dubbla, skyddsmekanismer upprätthålls samtidigt²⁴. Eftersom de båda, särskilt fri tilldelning, utgör en klimatskadlig subvention, snedvrider konkurrensen, försämrar ETS effektivitet enligt Kommissionen, samt försvårar måluppfyllelse av EU:s klimatmål²⁵, bör den fria tilldelningen fasas ut snarast och långt innan 2030. Naturskyddsföreningen delar därmed förslagets ingång, men anser att år

²² Naturskyddsföreningen. 2020: Klimat, energi och transporter. Policy. [Länk](#).

Naturskyddsföreningen/Friström, A., 2021: Reformera och komplettera EU:s utsläppshandel.

Positions-PM. [Länk](#).

AirClim & Trio, W., 2022: Policy implications of Europe's dwindling carbon budget. [Länk](#).

Climate Action Network Europe & Trio, W., 2022: The EU too must revisit its 2030 climate pledge.

[Länk](#).

²³ Se referens nummer 1.

²⁴ Naturskyddsföreningen, 2021: Yttrande över Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om införandet av en gränsjusteringsmekanism för koldioxid (EC 2021/0214 (COD)).

Remissvar. [Länk](#).

Carbon Market Watch (2021). The Phantom Leakage - Industry windfall profits from Europe's carbon market 2008-2019. (Policy brief som tolkar CE Delfts studie). [Länk](#).

CE Delft (2021). Additional profits of sectors and firms from the EU ETS 2008-2019. [Länk](#).

²⁵ Tillväxtanalys (2022). *Näringslivets klimatomställning*, Bilaga 2. Sammanställning av förslag och rekommendationer, s. 82–84.

EU-kommissionen (2021). Accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a carbon border adjustment mechanism.

Commissions Staff Working document SWD (2021) 643 Final, Part 1/2.

2035 är alldeles för sent²⁶, då utsläppsminskningarna kommande få år och fram till 2030 är avgörande för chanserna att hålla världen under 1,5-gradersmålet (enligt IPCC²⁷).

Förslag nr 29: Justera nuvarande tilldelningsregler för fri tilldelning av utsläppsrätter

Naturskyddsföreningen menar att det är positivt att stödja villkoren för nollutsläppsanläggningar, men att det vore mer effektivt och bättre att så snart som möjligt avskaffa den fria tilldelningen helt. Den fria tilldelningen innebär en stor klimatskadlig subvention och snedvrider konkurrensen. Vi förstår att rapportens förslag är ämnat att säkerställa att nollutsläppsanläggningar inte missgynnas. Vi anser dock att dessa åtgärder otillräckliga. Det finns inget behov av att ändra systemet så att även nollutsläppsanläggningar får fritt tilldelade utsläppsrätter, eftersom de per definition inte har några utsläpp att täcka upp för och därmed enbart får användning för utsläppsrätterna genom att samla kapital via att sälja dem vidare till utsläppande anläggningar och möjliggöra fortsatta utsläpp där. I stället borde den fria tilldelningen, för alla anläggningar, avskaffas. Den går rakt emot Sveriges och EU:s klimatmål. Den fria tilldelningen bryter dessutom mot principen att förorenaren ska betala för sina utsläpp.

Förslag nr 31: Se över och justera de nationella klimatmålen så att de tydligare anknyter till och bidrar till EU:s klimatpolitik

Naturskyddsföreningen framhåller vikten av att detta förslags inte genomförs, då det innebär stora risker för såväl klimatet, svensk klimatpolitik, näringslivets klimatomställning, så som lönsamheten för det svenska näringslivets gröna investeringar.

På grund av förslagets utformning och motivering kan inte en ambitionssänkning av de svenska klimatmålen, eller borttagande av existerande kompletterande nationella åtgärder för att uppnå de svenska klimatmålen, uteslutas. Det förefaller snarare för Naturskyddsföreningen som att avsikten är att öppna upp för en sänkning av de svenska klimatmålen. **Detta går rakt emot de svenska, europeiska och globala klimatmål som Sverige har förbundit sig till och är förpliktigade att uppnå på samtliga nivåer.**

Naturskyddsföreningen vill i linje med Naturvårdsverket och Energimyndigheten, betona **att förslaget ligger utanför det regeringsuppdrag som Tillväxtanalys fått för framtagandet av denna rapport.** Detta uppdrag var

²⁶ Naturskyddsföreningen. 2020: Klimat, energi och transporter. Policy. [Länk](#).
Naturskyddsföreningen/Friström, A., 2021: Reformera och komplettera EU:s utsläppshandel. Positions-PM. [Länk](#).

AirClim & Trio, W., 2022: Policy implications of Europe's dwindling carbon budget. [Länk](#).
Climate Action Network Europe & Trio, W., 2022: The EU too must revisit its 2030 climate pledge. [Länk](#).

²⁷ IPCC, 2022: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [P.R. Shukla, et.al. (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA. [Länk](#).

att ta fram förslag på hur takten i näringslivets klimatomställning ska öka, inte ett mandat att föreslå en översyn av det klimatpolitiska ramverket och att justera de nationella klimatmålen. Det ligger utanför Tillväxtverkets regeringsuppdrag att föreslå en justering av de svenska klimatmålen, då uppdraget var att göra en hinderanalys och lämna förslag på åtgärder för att uppnå de nationella och globala klimatmålen som redan är beslutade. Föreningen invänder emot att förslaget inte utesluter en ambitionsminskning av målen. Detta i en tid av akut klimatkris där målen enbart borde kunna, och skulle behöva, bli ambitiösare. Enbart en skärpning av målen skulle motivera en revidering.

Dessutom skulle ett uppdrag till Miljömålsberedningen om en översyn och en justering av de lagstadgade svenska klimatmålen motverka näringslivets klimatomställning. Långsiktiga, förutsägbara ramar för klimatpolitiken är en central förutsättning för att näringslivets aktörer ska vilja och våga att ställa om och investera i nya tekniker och metoder, vilket nyligen efterfrågats av bland andra Hagainiativet²⁸. Att i nuläget förändra klimatmålen annat än till en ambitionshöjning – eventuellt med en ambitionsminskning – skulle även motverka syftet med hela det klimatpolitiska ramverket, det vill säga att skapa långsiktiga stabila ramar för hur Sverige når nollutsläpp senast år 2045. Förslaget skulle, som Energimyndigheten påpekar i sitt yttrande, "**skapa osäkerhet kring den övergripande riktningen och ambitionen för svensk klimatpolitik.**" och "**inverka negativt på företags vilja att investera i omställningen.**", samt "**reducera lönsamheten i redan gjorda investeringar.**"²⁹. Naturskyddsföreningen instämmer i den analysen och kritiken.

Det är i sammanhanget viktigt att lyfta två principer som ligger till grund för Parisavtalet (artikel 2.2)³⁰: principen om gemensamt men olika ansvar utifrån respektive lands förutsättningar, samt principen om rättvisa eller jämlikhet (eng. equity). Dessa **rättviseperspektiv** som Sverige och EU har förbundit sig till innebär att Sverige som land och EU som gemenskap ska gå före, och minska sina utsläpp snabbare. Därför ska de svenska klimatmålen också vara ännu skarpare än världsgenomsnittet. Även inom EU är Sverige ett av länderna med bäst förutsättningar för omställning och snabba utsläppsminskningar.

De svenska klimatmålen är redan med dagens utformning kopplade till EU:s klimatmål och politik. Detta genom den nationella fördelningen av mål inom ESR och LULUCF, samt genom att ETS-sektorer inkluderas i de svenska klimatmålen. De svenska målen är även förbundna till EU:s klimatlagstiftning genom Sveriges National Energy and Climate Plan (NECP). Därtill utgör de nuvarande svenska klimatmålen Sveriges bidrag till EU:s gemensamma Nationally Determined Contribution (NDC) till Parisavtalet under FN:s

²⁸ Hagainiativet (2022) *Brev till Sveriges riksdag och regering*. [Länk](#).

²⁹ Energimyndigheten (2022) *Särskilt yttrande angående underlag om näringslivets klimatomställning till den klimatpolitiska handlingsplanen*, i Tillväxtanalys (2022) *Näringslivets klimatomställning*, Bilaga 6, s. 141–142.

³⁰ UNFCCC (2015). Parisavtalet. [Länk](#).

klimatkonvention. I Parisavtalet³¹ uttrycks explicit att ambitionsnivån för klimatmålen enbart får stärkas, ej sänkas. Detta betyder i förlängningen för de enskilda undertecknande staterna att en revidering av nationella klimatmål måste innebära en ambitionshöjning. Sammantaget betyder detta att de svenska och europeiska klimatmålen enbart får skärpas, ej sänkas och redan är konsistenta i tillräcklig grad.

Sverige kan med en aktiv omställningspolitik, och enskilda företag som agerar i linje med sina uttalade klimatambitioner, inspirera och bidra till förändring bland andra aktörer, sektorer och länder. Att EU nu skärper sin klimatpolitik på flera områden sker mycket tack vare att länder som Sverige under lång tid drivit på för ökade ambitioner. Det är också tack vare att många aktörer inom det svenska näringslivet att gå före med höjda ambitioner för ändrade metoder och tekniker. Det är i sig ett tungt argument för att **Sverige som ett pådrivande och exportberoende land måste fortsätta att öka ambitionerna**, ligga i framkant och driva klimatomställningen.

Tre specifika utsläppssektorer i det nuvarande ramverket pekas ut i förslaget som problematiska: ETS, LULUCF och transportsektorn. Angående **ETS** anser Naturskyddsföreningen – till skillnad från förslagsmotiveringen – att inkluderingen av utsläppen från ETS-sektorer i de svenska klimatmålen gynnar svenska företag som går före gentemot den övriga europeiska marknaden. Svensk nationell politik kan och bör komplettera ETS-prissättningen för att minska utsläppen snabbare och ge ytterligare affärsmöjligheter för svenska föregångare.

Det är positivt att EU har enats kring ett **mål på ökat koldioxidupptag i LULUCF-sektorn**. Sverige kommer därmed vara ålagda att ta fram styrmedel som bidrar till att uppfylla detta mål, vilket ytterligare exemplifierar hur nära sammankopplade Sveriges och EU:s nuvarande klimatrampverk redan är. Sverige och EU måste snabbt minska de fossila utsläppen och samtidigt öka kolsänkan. Det är väl känt att en ökad kolsänka är en kompletterande åtgärd som binder växthusgaser i och minskar läckage från mark. Att öka koldioxidupptaget i LULUCF-sektorn förbättrar chanserna till ett stabilare klimat, ökad biologisk mångfald och stärker Sveriges chanser att stå bättre rustade inför klimatförändringarna. Tillväxtanalys lyfter i sitt underlag till förslaget³² att införandet av ett LULUCF-mål även på nationell nivå skulle kunna gynna biologisk mångfald och miljömålet "Levande skogar". Naturskyddsföreningen anser att dessa positiva effekter likväl kan uppnås inom ramen för genomförandet av EU-målet. Därför är det inte motiverat att införa ett nationellt mål eller justera det nuvarande klimatrampverket.

Angående det **svenska etappmålet till 2030 för transportsektorn**, understryker Naturskyddsföreningen att målet är ett sätt att säkerställa att en av dagens största utsläppssektorer har ramar som tydligt styr mot minskade utsläpp, så

³¹ ibid

³² Tillväxtanalys (2022). *Faktablad 2021/54 Beskrivning av förslag och rekommendationer*, s. 93.

att det övergripande 2045-målet, etappmålet för svenska samlade utsläpp 2030 samt det svenska ESR-målet i EU, kan uppnås. Till skillnad från Tillväxtanalys rapport, menar Naturskyddsföreningen att förutsättningarna för att uppnå 2030-etappmålet för transportsektorns utsläpp förbättrats nu när en marknadssignal sänts från EU om att nya fossila bilar inte ska få säljas efter 2035. Detta har redan fått stora delar av den svenska och europeiska bilindustrin att själva sätta ambitiösare mål. Dock menar Naturskyddsföreningen att EU:s beslut innebär ett för sent målår och inte kommer åt problemet med utfasning av existerande nationell fossila bilflotta. Detta exempel visar både på sammankopplingen mellan svenska och europeiska klimatmål och -politik, men också på vikten av Sveriges nationella och striktare mål utöver den EU-gemensamma lägstanivån.

Sammanfattningsvis är Naturskyddsföreningen **djupt kritiska** till hur en justering av de nationella klimatmålen enligt förslaget skulle bidra till stärkta chanser till att uppfylla Sveriges nationella och globala klimatmål.

Förslag nr 32: Verka för en höjd minimiskatt inom EU:s energiskattedirektiv och begränsa möjlighet till undantag

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget och anser att det är viktigt att Sverige fortsätter att verka för en höjd minimiskatt inom energiskattedirektivet på EU-nivå och begränsar undantagsmöjligheterna. Detta då det är ett viktigt prisinstrument för att internalisera utsläppskostnaderna och därmed motivera omställning i sektorerna. Naturskyddsföreningen anser att Sverige bör driva på för en hög ambitionsnivå också för fisket. Undantag, som innebär en klimatskadlig subvention, bör inte kunna göras, alla fossila bränslen bör beskattas lika. Det är positivt att förslaget som Kommissionen lagt fram baseras på energiinnehåll i stället för energivolym, vilket gynnar förnybara bränslen³³.

Förslag nr 35–40 avseende finansiering:

35: Samordning inom Regeringskansliet för bättre effekt av olika initiativ

36: Utarbeta en nationell plattform för hållbar finansiering

37: Ge utökade resurser till Finansinspektionen (för resurser till fortsatt klimatarbete)

39: Gör statliga åtaganden långsiktigt bindande (inriktat på att stimulera investeringar i klimatomställningen)

40: Integrera hållbarhetsaspekter i kapitalmarknadsunionen

Naturskyddsföreningen välkomnar ovan nämnda förslag eftersom de syftar till ökad samordning, tillräckliga resurser, kunskapsbyggande och långsiktighet kring hållbar finansiering för klimatomställningen. Det är positivt att förslagen syftar till att påskynda näringslivets klimatomställning genom ökad samordning, transparens och åtgärder som främjar hållbara investeringar. Dess detaljerade utformning blir avgörande för att säkerställa att deras syften uppnås, och särskilt att de gynnar såväl klimatet så som andra miljöaspekter.

³³ Naturskyddsföreningen (2021). *Yttrande över EU-kommissionens förslag till reformerat energiskattedirektiv*. [Länk](#).

Det finns flera faktorer att ta hänsyn i denna utformning, exempelvis förlitar sig en del av förslagen på taxonomins klassificeringar, vilket redan visat sig vara problematiskt inom klimatområdet då vissa av de tillgångsslag som bedöms vara hållbara inte är förenliga med Parisavtalets 1,5-gradersmål. Ytterligare är kriterierna för vatten och marina resurser, omställning till en cirkulär ekonomi, miljöförstöring och biologisk mångfald inte färdiga ännu och det finns risker med att redan nu säga att dessa ska tillämpas.

Naturskyddsföreningen instämmer i att brist på tillgängliga data och klassificeringar bidrar till att begränsad hänsyn tas till hållbarhet vid investerings- och utlåningsbeslut, men anser att detta inte utgör hela problemet. Detta är tydligt inom klimatområdet; trots att det finns tillförlitliga data om verksamheters klimatpåverkan och klassificeringar så tas inte detta tillfullo i beaktande av kapitalförvaltare i deras investerings-/utlåningsbeslut. Beslut styrs fortsatt av ett kortsiktigt vinstintresse som gör att kapitalförvaltare fortsätter finansiera och investera i verksamheter som inte bedöms som hållbara och förhindrar uppfyllandet av klimatmålen. Därav behövs det, utöver främjandeåtgärder, åtgärder för att begränsa investeringar i verksamheter som motverkar måluppfyllelsen.

Förslag nr 38: Genomför en nationell pilot för att testa det finansiella instrumentet Carbon Contracts for Difference (CCfD)

Naturskyddsföreningen anser att innan ett eventuellt genomförande bör förslaget om CCfD (likt förslag nr 27 på EU-nivå) analyseras ytterligare för att säkerställa att statskassan används klokt, både vad gäller utsläppsminskningar och kostnadseffektiv måluppfyllelse. Därutöver bedöms förslaget enligt underlaget även kunna hindras eller begränsas av EU:s statsstödsregler, vilket bör utredas grundligt innan eventuella resurser avsätts till projektet.

Angående kapitel 4.6 om Tillståndprocessers roll för klimatomställningen

Miljöprövningsutredningen, SOU 2022:33, tog fram statistik som visar att den genomsnittliga handläggningstiden för en tillståndsansökan är knappt 1 år vid miljöprövningsdelegationerna och 1,5 år vid mark- och miljödomstolarna. Baserat på statistiken konstaterar den utredningen vidare att den absoluta majoriteten av verksamhetsutövarna får tillstånd till sökt verksamhet. Endast tre procent av ansökningarna vid mark- och miljödomstol under åren 2020–2021 fick avslag.

Miljöprövningsutredningen ger starkt stöd för Naturskyddsföreningens uppfattning att miljöbalken bör behållas intakt med befintlig prövningskedja och instansordning. Det finns inte behov av genomgripande förändringar eller något helt nytt system med en förenklad och förkortad process för miljötillstånd. Föreningen har i sitt remissvar över utredningen emellertid tillstyrkt flertalet av de förslag som handlar om att göra befintligt prövningssystem smidigare. Naturskyddsföreningen anser att statistiken

tydligt visar att den mytbildning som spridit sig om att systemet skulle vara tidskrävande och att många verksamheter får avslag saknar grund.

Miljöbalken utgör ett av de viktigaste styrmedlen för att nå de av riksdagen beslutade miljö- och klimatmålen. Naturskyddsföreningen motsätter sig starkt att den *upplevda* osäkerheten som Tillväxtanalys hänvisar till, ska läggas till grund för förändringar av miljöbalken. Föreningen menar att i princip samtliga lagändringar till en början skapar en reell osäkerhet till dess att rättsläget klarnat genom praxis. Tillväxtanalys förslag skulle därmed leda till att upplevd osäkerhet övergår i reell osäkerhet. Det kan inte vara att föredra för någon part i miljöprocesserna.

Detta remissvar har utarbetats av Beatrice Åberg Gudmundson, sakkunnig inom klimatfrågor, med hjälp av Hedvig Schylander, sakkunnig inom klimatfrågor och David Kihlberg, chef för Klimat- och juridikavdelningen, på Naturskyddsföreningens rikskansli.

För Naturskyddsföreningen

Stockholm dag som ovan

Johanna Sandahl,
Ordförande

